

Onderzoeksrapport 'Immaterieel Erfgoed In Kaart'

INLEIDING

Het project *'Immaterieel Erfgoed in Kaart'* werd opgezet met als doel bestaande immateriële praktijken binnen de regio in kaart te brengen (ambachten, rituelen, feesten, gebruiken, kennisvormen ...). Deze praktijken werden opgenomen in een inventaris en gekoppeld aan de bijhorende actoren. Hieronder verstaan we de beoefenaars, zoals vrijwilligers en socioculturele verenigingen die deze praktijken uitoefenen of ondersteunen. Kortom, de diverse dragers.

Een belangrijke afbakening die gemaakt dient te worden voor een consistente en correcte inventaris is wat wel en niet begrepen wordt onder de noemer immateriële erfgoedpraktijken. Een uitgangspunt dat hierbij werd gehanteerd, is om dit begrip zo breed mogelijk te interpreteren. Dit vanuit het standpunt dat een lokale gemeenschap zelf bepaalt wat zij als 'haar' erfgoed wil beschouwen.

Immaterieel erfgoed wordt algemeen begrepen als gewoontes, gebruiken, kennis en praktijken die in leven worden gehouden door een erfgoedgemeenschap. Belangrijke voorwaarden hierbij zijn dat deze nog actief worden beleefd en dat ze van generatie op generatie worden doorgegeven. Daarnaast kan het helpen om ook te verduidelijken wat immaterieel erfgoed niet omvat: geen materiële objecten (bv. monumenten of kunstwerken), geen persoonlijke herinneringen of individuele verhalen (bv. persoonlijke getuigenissen rond een historische gebeurtenis), en geen verdwenen tradities of praktijken (bv. premoderne landbouwtechnieken of verloren handvaardigheden).

Om beter te kunnen bepalen welke praktijken al dan niet als immaterieel erfgoed kunnen worden beschouwd, noteerden we een aantal bijkomende vuistregels en vragen. Deze werden tijdens het opstellen van de inventaris als aanvullende leidraad gebruikt:

- De (lokale) gemeenschap bepaalt zelf wat zij als immaterieel erfgoed identificeert.
- Wordt er iets uit het verleden doorgegeven? En met welk doel?
- De erfgoedpraktijk vindt niet hoofdzakelijk plaats om commerciële redenen.

Om immaterieel erfgoed thematisch in te delen bestaan reeds verschillende kaders. De UNESCO-indeling werd opgesteld in het kader van de conventie van 2003 en onderscheidt officieel vijf brede categorieën. In Vlaanderen wordt op basis hiervan een indeling in zeven domeinen gehanteerd, die door vele erfgoedspelers wordt overgenomen. Ook in dit onderzoek werd gebruik gemaakt van deze categorieën. Deze zijn als volgt:

1. Praktijken rond vertellen en taalgebruik
2. Muziek en podiumkunsten
3. Rituelen, feesten of gebruiken

4. Sport en spel
5. Natuur en landbouw
6. Eten en drinken
7. Ambacht, vakmanschap of techniek

De opzet van dit project is het opstellen van een inventaris van immaterieel erfgoedpraktijken in de regio, aangevuld met een visuele analyse, op basis van een Excel-draaitabel. Dit overzicht biedt inzicht in welke praktijken er leven binnen de vijf gemeenten, welke actoren hierbij betrokken zijn en hoe deze praktijken zich verhouden tot de verschillende domeinen van immaterieel erfgoed. De inventaris laat bovendien toe om eerste tendensen en mogelijke noden te signaleren. Tegelijk vormt ze een vertrekpunt voor toekomstige erfgoedwerking: ze biedt een basis om contacten met erfgoeddragers te versterken en gericht ondersteuning te bieden. Verder verdiepend onderzoek is nodig om de aard en borgingsnoden van specifieke erfgoedpraktijken gedetailleerder te documenteren.

Dit onderzoek werd uitgevoerd in de periode van januari tot en met maart 2026. Het is daarbij belangrijk om te benadrukken dat immaterieel erfgoed per definitie levend is. De inventaris dient dan ook niet als een statisch eindresultaat te worden beschouwd, maar als een momentopname die onderhevig is aan verandering. Praktijken evolueren, verdwijnen of ontstaan, en ook de betrokken actoren en hun noden kunnen doorheen de tijd wijzigen. Dit impliceert een blijvende nood aan actualisering en opvolging van de inventaris. Daarnaast dient rekening gehouden te worden met de methodologische keuzes die binnen dit onderzoek werden gemaakt en de beperkingen die hieruit voortvloeien. Deze worden in een later onderdeel verder toegelicht.

METHODEN

Desk research

De eerste fase van het onderzoek bestond uit een deskresearch met als doel immaterieel erfgoedpraktijken binnen de vijf gemeenten te identificeren en te registreren in een inventaris. In deze fase werd informatie verzameld uit verschillende digitale en geschreven bronnen. De verzamelde informatie werd systematisch geregistreerd in een Excelbestand. Elke geïdentificeerde praktijk werd gekoppeld aan een domein van immaterieel erfgoed, een subcategorie, betrokken actoren en de gemeente waarin de praktijk plaatsvindt.

Online zoekopdrachten via zoekmachines vormden een belangrijk vertrekpunt, waarbij gericht gezocht werd naar verenigingen, feesten, projecten en andere initiatieven die mogelijk verband houden met immaterieel erfgoed. Hierbij werd ook gebruikgemaakt van krantenartikelen uit bibliotheekarchieven. Daarnaast werden de websites van de betrokken gemeenten geraadpleegd, in het bijzonder de pagina's met verenigingslijsten en evenementenkalenders.

Om het zoekproces te concretiseren werd een zoekwoordenlijst gebruikt. Deze lijst werd samengesteld op basis van een verkenning van bestaande naslagwerken en databanken rond immaterieel erfgoed, waaronder de Grote Verzameling op het platform Immaterieel Erfgoed Vlaanderen. De zoekwoorden werden vervolgens gecombineerd met de namen van de verschillende gemeenten in online zoekopdrachten. De lijst bevatte onder meer termen zoals volksspelen, molenaarsambacht, beiaard, carnaval, reuzen, schutterscultuur, Mariaverering, Driekoningen, Nieuwjaarszingen, imker, mandenvlechten, muziekinstrumenten bouwen, handwerken, stoeten en processies. De zoekwoordenlijst werd gedurende het onderzoek aangevuld en bijgehouden in OneNote. Ze is als bijlage toegevoegd aan dit rapport.

Naast algemene zoekopdrachten werden ook verschillende bestaande databanken en bronnen van erfgoedorganisaties geraadpleegd. Zo werd gebruikgemaakt het platform Immaterieelerfgoed.be, waar onder meer de *Inventaris Vlaanderen van het Immaterieel Cultureel Erfgoed* en het *Register van Inspirerende Voorbeelden inzake het Borgen van Immaterieel Erfgoed* beschikbaar zijn. Daarnaast werden de databanken van Histories geraadpleegd, waaronder de reuzen-, feesten-, rituelen- en traditiesdatabank. Ook de FARO-erfgoedkaart bood aanknopingspunten. Voor het vinden van processies vormde de thematische databank ODIS van KADOC een interessant uitgangspunt.

Tot slot werd ook gekeken naar bestaande kennis en projecten binnen de eigen erfgoedwerking. Thema's, actoren en initiatieven die in eerdere projecten naar voren kwamen, konden zo mee opgenomen worden in de inventaris.

De aanpak van deze inventarisatie werd mede geïnspireerd door bestaande methodologische richtlijnen rond het in kaart brengen van immaterieel erfgoed, zoals beschreven op het kennisplatform van Immaterieelerfgoed.be.

Contacten

Naast deskresearch werd in een tweede fase contact gezocht met relevante erfgoedbetrokkenen en organisaties. Deze stap had als doel de voorlopige inventaris aan te vullen, verdere kennis te verzamelen en methodologische ondersteuning te verkrijgen bij het in kaart brengen van immaterieel erfgoed.

Als vertrekpunt werden bestaande contacten binnen de werking van de erfgoedcel aangesproken. Het ging hierbij onder meer om heemkundige kringen, erfgoedverenigingen, erfgoeddienstverleners en de erfgoeddienst van het lokaal bestuur. Aan deze organisaties werd een e-mail verstuurd met de vraag om de voorlopig inventaris aan te vullen met bijkomende praktijken, initiatieven en contactpersonen. In de oproep aan heemkringen werden de volgende vragen gesteld:

- Zijn er volgens u praktijken, tradities of ambachten die zeker niet mogen ontbreken in deze inventaris?
- Kent u personen, verenigingen of groepen die actief bezig zijn met het beoefenen of doorgeven van dergelijk immaterieel erfgoed?
- Zijn er initiatieven waarvan u vindt dat ze extra aandacht of ondersteuning verdienen?

Om de oproep laagdrempelig te houden werd benadrukt dat eveneens kleine suggesties, zoals het doorgeven van namen van mogelijke gesprekspartners, gewaardeerd werd.

Deze oproep leverde een aantal aanvullingen op. Verschillende respondenten bezorgden een lijst met concrete praktijken of contactpersonen die binnen hun regio actief zijn. In totaal reageerden vier van de zestien gecontacteerde heemkundige kringen en erfgoedgerelateerde verenigingen. Daarnaast werden ook een aantal landelijke gilden aangeschreven, al leverde dit geen respons op.

Parallel hiermee werd contact opgenomen met verschillende thematische erfgoeddienstverleners in Vlaanderen, evenals met de Werkplaats Immaterieel Erfgoed. Deze organisaties werden bevraagd over hun expertise en mogelijke ondersteuning bij het onderzoek. Concreet werd onder meer gepeild naar:

- contactgegevens van personen of organisaties in de regio die bij hen gekend zijn in verband met immaterieel erfgoed;

- bestaande databanken, lijsten of eerdere inventarisaties van praktijken die (deels) betrekking hebben op de regio;
- initiatieven rond immaterieel erfgoed die bij hen bekend zijn maar nog niet uitgebreid gedocumenteerd werden;
- opgebouwde expertise en goede praktijken rond het inventariseren en borgen van immaterieel erfgoed.

Met verschillende organisaties vond een telefonisch gesprek of online overleg plaats, waarbij naast kennisvragen ook methodologische vragen werden besproken. Deze gesprekken boden onder meer verduidelijking bij het omgaan met thematische indelingen, het interpreteren van bepaalde initiatieven en het bepalen of specifieke praktijken binnen de scope van het onderzoek vielen.

Concreet werd contact opgenomen met de volgende dienstverleners:

- Werkplaats Immaterieel Erfgoed
- CAG – Landbouw, voeding en landelijk erfgoed
- ETWIE – Technisch, wetenschappelijk en industrieel erfgoed
- CEMPER – Muziek- en podiumerfgoed
- PARCUM – Religieus erfgoed
- Histories – Heemkunde, familiekunde, cultuur van alledag
- Bokrijk – Vakmanschap en ambachten

Tijdens deze gesprekken werd afgetoetst welke praktijken binnen de regio reeds gekend zijn bij hen. Daarnaast werden een aantal aandachtspunten genoteerd voor het verder verloop van het onderzoek. Zo wees het CAG bijvoorbeeld op het belang van het opnemen van specifieke agrarische tradities zoals de tractorcultuur, terwijl PARCUM aanraade om ook aandacht te besteden aan praktijken binnen kleinere geloofsgemeenschappen. Daarnaast werden ook een aantal aanvullende publicaties en bronnen aanbevolen. Voor religieuze tradities ging het bijvoorbeeld om studies rond processies en devotiecultuur, zoals de werken van Hans Geybels en publicaties van KADOC.

Verder werd ingegaan op de vraag hoe immaterieel erfgoed geïnterpreteerd en afgebakend kan worden. Daarbij werd benadrukt dat erkenning van het immaterieel erfgoed door de gemeenschap zelf centraal staat. Dit benadrukt het belang van een open inventarisatieproces, waarbij praktijken in eerste instantie ruim worden opgenomen en pas later verder geëvalueerd worden in overleg met de betrokken gemeenschappen.

Tot slot werd ook contact gelegd met een andere erfgoedcel, Kempens Karakter, om ervaringen uit te wisselen rond inventarisatiepraktijken. Vanuit hun werking werd onder meer het belang benadrukt van laagdrempelig contact met lokale erfgoeddragers en het voeren van

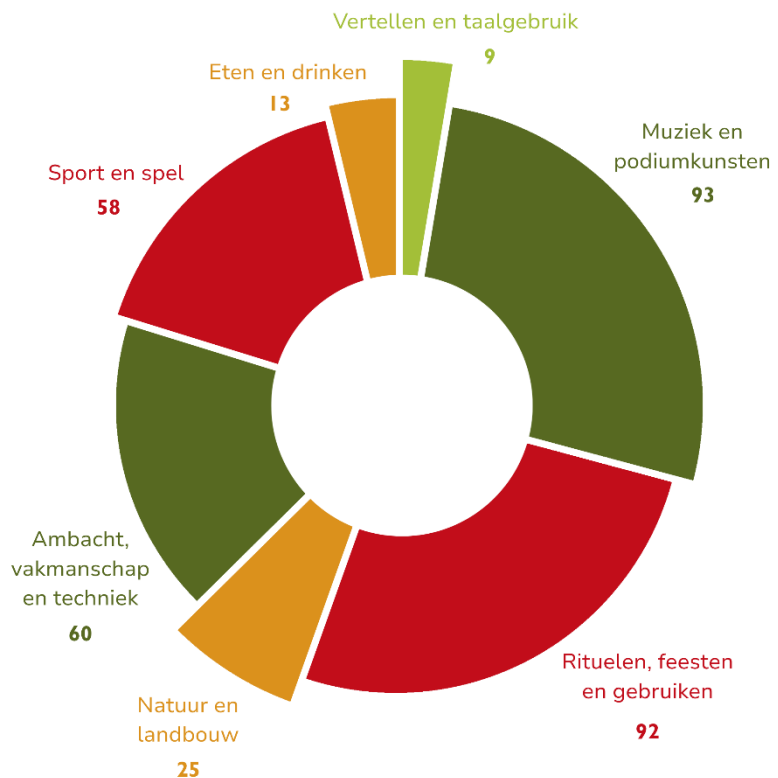
persoonlijke gesprekken. Dit om praktijken beter te begrijpen en te documenteren, en in tweede instantie zichtbaar te maken, zowel op hun eigen website als de Grote Verzameling.

RESULTATEN

Het totale aantal immaterieel erfgoedpraktijken binnen de regio van De Merode bedraagt 356. Omwille van de thematische indeling die gemaakt werd op basis van de zeven domeinen, werden verschillende praktijken aan meerdere domeinen toegekend. Het totaal aantal unieke actoren ligt daarom lager, namelijk 324.

Deze cijfers geven een breed overzicht van de aanwezige praktijken, maar dienen gelezen te worden als een momentopname op basis van de gehanteerde methodologie en zijn bijgevolg niet exhaustief.

Het cirkeldiagram biedt een overzicht van het aantal initiatieven, ingedeeld per domein. Deze domeinen zijn overgenomen van de hertaling die Vlaanderen formuleerde op basis van de UNESCO indeling. Het grootste aandeel behoort tot het domein 'Muziek en podiumkunsten', gevolgd door 'Rituelen, feesten en gebruiken'. De domeinen 'Eten en drinken' en 'Vertellen en taalgebruik' zijn beperkter vertegenwoordigd.

Overzicht per gemeente

Onderstaande tabel geeft een overzicht per gemeente op basis van de domeinen. Ook hier maken we het onderscheid tussen het aantal unieke initiatieven en het totaal aantal initiatieven. De spreiding over de gemeenten is relatief evenwichtig, al valt op dat gemeenten met een groter inwonersaantal zoals Aarschot en Westerlo, een hoger totaal aantal geïdentificeerde immaterieel-erfgoedpraktijken vertonen. Dit hangt vermoedelijk samen met een grotere aanwezigheid van verenigingen en culturele organisaties die dergelijke praktijken organiseren en zichtbaar maken.

	<i>Aarschot</i>	<i>Herselt</i>	<i>Scherpenheuvel- Zichem</i>	<i>Tessenderlo- Ham</i>	<i>Westerlo</i>
<i>Vertellen en taalgebruik</i>	4	1	2	1	1
<i>Muziek en podiumkunsten</i>	18	10	11	21	35
<i>Rituelen, feesten en gebruiken</i>	27	10	25	14	18
<i>Natuur en landbouw</i>	8	12	1	2	2
<i>Ambacht, vakmanschap en techniek</i>	17	14	11	12	8
<i>Sport en spel</i>	10	6	11	14	17
<i>Eten en drinken</i>	6	0	3	3	1
<i>Totaal</i>	90	53	64	67	82
<i>Totaal (uniek)</i>	80	49	59	60	76

De categorie 'Muziek en podiumkunsten' is het sterkst vertegenwoordigd in Westerlo. Deze gemeente kent een rijke hoeveelheid fanfares, orkesten, amateurtheaters en koren, maar ook een opvallend sterkere vertegenwoordiging van volksmuziek en volksdans. Dansgroep Trawantel en Westelfolk vzw van de Sint-Sebastiaansgilde zijn hier voorbeelden van.

Binnen het domein 'Rituelen, feesten en gebruiken' valt op dat Aarschot en Scherpenheuvel-Zichem relatief hoge aantallen noteren. Dit kan wijzen op de sterke aanwezigheid van religieuze praktijken. In Aarschot leven een aantal traditionele, historische tradities, zoals de Sint-Rochusverlichting, de Reuzenommegang en de Sint-Antoniusviering. Scherpenheuvel-Zichem wordt dan weer gekenmerkt door een uitgesproken bedevaarttraditie, aangevuld met verschillende rituelen en processies die verbonden zijn aan belangrijke religieuze sites zoals de Basiliek van Onze-Lieve-Vrouw van Scherpenheuvel en de Abdij van Averbode.

Binnen het domein 'Ambacht, vakmanschap en techniek' neemt Aarschot een prominente plaats in. Dit hangt samen met initiatieven zoals kantklossen, pottenbakken en lokale bierbrouwerijen. Ook in Herselt blijkt een sterke aanwezigheid van ambachtelijke praktijken, met onder meer houtbewerkers, een leerbewerker, een orgelbouwer en een uurwerkmaker. Tessenderlo-Ham springt in het oog met een kostuummaker en de beoefening van de molenaarsambacht.

De categorie 'Sport en spel' vertoont een relatief evenwichtige spreiding over de verschillende gemeenten. Dit wijst erop dat spelcultuur en jeugdwerking in de hele regio aanwezig zijn. Vooral de jeugdbewegingen maken een significant onderdeel uit van dit domein. In Westerlo, waar het hoogste aantal initiatieven binnen dit domein werd geregistreerd, vinden daarnaast ook enkele traditionele volksspelen plaats, zoals het tepeschieten en duivenmelken.

De gemeente Herselt kent een opvallende vertegenwoordiging van praktijken binnen het domein 'Natuur en landbouw'. Zo werden er onder meer drie hoefsmederijen, twee valkeniers en verschillende initiatieven rond het Brabants trekpaard geïdentificeerd, wat wijst op een levende traditie rond dierenhouderij en aanverwante ambachten. Dit kan in verband gebracht worden met het meer landelijke karakter van de gemeente. Ook omvat deze categorie een aantal imkers, die terug te vinden zijn in een meerderheid van de gemeenten.

Binnen het domein 'Eten en drinken' komen zowel bredere Vlaamse tradities als lokale specialiteiten voor. In vergelijking met andere domeinen werden echter relatief weinig afzonderlijke praktijken geïdentificeerd. Dit kan erop wijzen dat culinaire tradities in de regio vaak verweven zijn met bredere feestculturen, en daardoor minder vaak als aparte erfgoedpraktijk zichtbaar worden. Tot de praktijken die wel in de inventaris werden opgenomen behoren onder meer de Driekoningentaart en de traditie van Verloren Maandag, die in meerdere gemeenten in de regio voorkomen. Daarnaast kent de regio ook meer plaatsgebonden specialiteiten, zoals de Scherpenheuvelse noppen.

Het domein 'Vertellen en taalgebruik' omvat voornamelijk plaatselijke dialecten en volksverhalen. Hoewel dit domein een beperkt aandeel inneemt binnen de inventaris, kunnen deze praktijken een belangrijke rol spelen op lokaal niveau. Zo vormen dialecten vaak een onderdeel van de identiteit van een gemeente en kunnen ze een centrale plaats innemen binnen de werking van erfgoedverenigingen. Methodologisch is gekozen om volksverhalen niet apart op te nemen en onder één noemer te plaatsen, wat er mede toe bijdraagt dat deze categorie beperkt blijft.

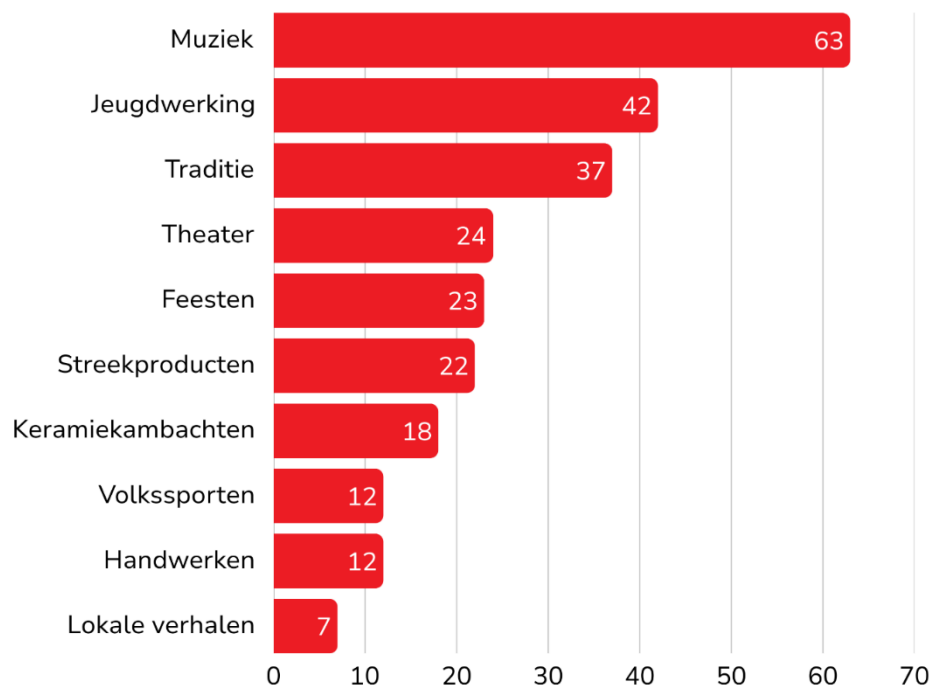
Subcategorieën

Naast een overzicht per domein kan ook een weergave worden gemaakt van de verschillende subcategorieën. Anders dan het overzicht van de domeinen, bieden de subcategorieën een concreet inzicht in de aard van de immaterieel erfgoedpraktijken binnen de regio. In bijlage is de lijst van subcategorieën integraal opgenomen.

De inventaris staat toe een beeld te vormen van welke subcategorieën een belangrijk aandeel uitmaken van hun respectieve domeinen. Zo blijkt dat jeugdwerking een groot deel uitmaakt van het domein 'Sport en spel'. Ook binnen het domein 'Ambacht, vakmanschap en techniek'

nemen bepaalde subcategorieën een prominente plaats in, met name keramiekambachten en handwerken.

Op basis van de inventaris werd een top tien van subcategorieën vastgesteld. De onderstaande staafdiagram geeft het aantal praktijken per subcategorie weer, gerangschikt volgens deze top tien.

Actoren

Tot slot kunnen ook enkele vaststellingen worden gemaakt over de betrokken actoren. In de top tien zitten 260 van de 324 unieke actoren. Binnen de inventaris werden de actoren niet systematisch gecategoriseerd per type (bijvoorbeeld verenigingen, individuele beoefenaars of lokale besturen). Hierdoor kan voorlopig geen cijfermatig overzicht worden gegeven per type actor. Toch laten de verzamelde gegevens toe om enkele algemene tendensen te benoemen.

De geïdentificeerde praktijken worden gedragen door een brede waaier aan actoren. In de meeste gevallen gaat het om lokale verenigingen, zoals muziekgroepen, fanfares, jeugdbewegingen, carnavalsverenigingen of andere sociaal-culturele organisaties. Over de hele regio blijkt dat immaterieel erfgoed vooral tot uiting komt in collectieve praktijken, zoals tradities en muziekactiviteiten. Dit benadrukt het belang van verenigingen en gemeenschapsleven als belangrijke dragers van immaterieel erfgoed.

Ook plaatselijke parochies dragen in belangrijke mate bij aan het in stand houden van christelijke tradities, zoals processies en andere religieuze rituelen. Daarnaast spelen

gemeentelijke diensten soms een faciliterende rol bij bepaalde tradities, bijvoorbeeld bij de organisatie van een paasraap op publieke terreinen, het begeleiden van bedelzangen, de organisatie van kermissen of de optocht van Sinterklaas.

In verschillende gevallen blijkt één actor betrokken bij meerdere praktijken. Zo zijn sommige vrijwilligers actief binnen verschillende tradities, of beoefent één vereniging meerdere erfgoedpraktijken. De Sint-Sebastiaansgilde in Westerlo, met haar verschillende deelwerkingen, vormt hiervan een illustratief voorbeeld.

De sterkere vertegenwoordiging van verenigingen en organisaties in de inventaris kan deels verklaard worden door hun grotere vindbaarheid in online bronnen, zoals gemeentelijke verenigingslijsten. Individuele beoefenaars die immaterieel erfgoed in een meer private context uitoefenen, zijn daarentegen minder makkelijk te identificeren via deskresearch en lijken daardoor wellicht ondervertegenwoordigd. Deze vertekening kan bovendien verschillen naargelang het type praktijk. Activiteiten die zich in de publieke ruimte afspelen, zoals muziekpraktijken, genereren doorgaans meer zichtbaarheid en online aanwezigheid dan praktijken die zich in een meer besloten context situeren, zoals bepaalde landbouw- of ambachtelijke activiteiten. Het is dan ook aannemelijk dat sommige domeinen, in het bijzonder 'Natuur en landbouw', in werkelijkheid sterker vertegenwoordigd zijn dan uit deze inventaris naar voren komt.

KERNINZICHTEN, BEPERKINGEN EN KANSEN

Uit de inventaris kunnen enkele kerninzichten worden afgeleid. In de eerste plaats spelen verenigingen een centrale rol als dragers van immaterieel erfgoed. Muziekverenigingen, jeugdbewegingen en andere sociaal-culturele organisaties vormen vaak het kader waarbinnen praktijken worden beoefend en doorgegeven. Daarnaast valt de sterke aanwezigheid van feestcultuur op, met kermissen, vieringen en andere gemeenschapsevenementen als belangrijke momenten waarop immaterieel erfgoed zichtbaar wordt. Tot slot neemt ook religieus geïnspireerd erfgoed een opvallende plaats in, onder meer in de vorm van processies, wijdingen en feesten die verbonden zijn met lokale parochies en religieuze plaatsen.

Tegelijk kent het cijfermateriaal enkele beperkingen. Bepaalde praktijken zijn sterk regiobreed of algemeen verspreid, waardoor ze moeilijk te vatten zijn in een lokale inventaris. Voorbeelden hiervan zijn alledaagse tradities zoals de frietkotcultuur. Daarnaast is het niet altijd mogelijk om een duidelijke actor aan een praktijk te koppelen, bijvoorbeeld bij tradities die voornamelijk in familiale context plaatsvinden, zoals het eten van appelbollen op Verloren Maandag. De cijfers geven bovendien niet weer welke praktijken juist wel eigen zijn aan de regio en daardoor een meer uniek karakter hebben. Voorbeelden hiervan zijn onder meer de stokkendans Trawantel of het getijdengebied in de Abdij van Averbode.

Daarnaast dient rekening gehouden te worden met de beperkingen van deskresearch als methode. Aangezien deze inventaris grotendeels gebaseerd is op online bronnen, worden vooral actoren zichtbaar die digitaal vaardig en aanwezig zijn. Kleinschalige beoefenaars die hun praktijk in een informele context uitoefenen zijn daardoor moeilijker te identificeren. Dit geldt in het bijzonder voor domeinen zoals 'Natuur en landbouw', waar praktijken vaak buiten de digitale context plaatsvinden. Bovendien richt dit onderzoek zich in belangrijke mate op amateurbeoefenaars, die doorgaans minder inzetten op online zichtbaarheid dan professionele actoren. Hierdoor worden vaker professionele beoefenaars geïdentificeerd, zoals ondernemers die een ambacht uitoefenen, terwijl hobbymatige praktijken vaker onder de radar blijven. Het is dan ook aannemelijk dat het werkelijke aantal erfgoeddraggers hoger ligt dan uit de huidige inventaris blijkt.

Voor toekomstig onderzoek kan het waardevol zijn om, naast digitale inventarisatie, sterker in te zetten op persoonlijke contacten met erfgoeddraggers. Dergelijke gesprekken maken het mogelijk om de aard van praktijken beter te begrijpen en om eventuele borgingsnaden nauwkeuriger in kaart te brengen. Een meer gedetailleerde documentatie van praktijken kan bovendien bijdragen aan een bredere ontsluiting van het regionale immaterieel erfgoed, bijvoorbeeld door praktijken te registreren in de Grote Verzameling op het platform Immaterieelerfgoed.be. Van de geïnventariseerde erfgoedpraktijken binnen dit onderzoek zijn voorlopig slechts zes terug te vinden op de Grote Verzameling.

BRONNEN

Geraadpleegde databanken en kaarten

- Immaterieelerfgoed.be – *Inventaris Vlaanderen van het Immaterieel Cultureel Erfgoed*
<https://immaterieelerfgoed.be/nl/inventaris-vlaanderen>
- Histories – *Reuzendatabank*
<https://histories.be/aanbod/databanken/reuzen/reuzendatabank/>
- Histories – *Feestendatabank*
<https://histories.be/aanbod/databanken/feesten/feestendatabank/>
- Histories – *Rituelen- en traditiesdatabank*
<https://histories.be/ritueel/rituelendatabank/>
- FARO – *Erfgoedkaart*
<https://erfgoedkaart.be/>
- KADOC – *ODIS-databank*
<https://www.odis.be/hercules/>

Geraadpleegde werken en publicaties

- KADOC – *Op handen gedragen: inspiratiebrochure*
<https://kadoc.kuleuven.be/ophandengedragen/inspiratiebrochure>
- Hans Geybels – *Heiligen en tradities in Vlaanderen: lente & zomer*
- Hans Geybels – *Heiligen en tradities in Vlaanderen: herfst & winter*
- Nienke Roelants – *Voetsporen van devotie. Processies in Vlaams-Brabant*
- Vlaamse overheid – *Register van inspirerende voorbeelden inzake het borgen van immaterieel erfgoed*
<https://www.vlaanderen.be/cjm/nl/cultuur/cultureel-erfgoed/erkenningen/register-van-inspirerende-voorbeelden-rond-het-borgen-van-immaterieel-erfgoed>
- Vlaamse overheid – *Het borgen van immaterieel erfgoed in Vlaanderen*
<https://www.vlaanderen.be/publicaties/het-borgen-van-immaterieel-erfgoed-in-vlaanderen>
- Thomas More – *Ontastbaar erfgoed (project)*
<https://thomasmore.be/nl/onderzoek/projecten/ontastbaar-erfgoed>

Geraadpleegde erfgoeddienstverleners

- Werkplaats Immaterieel Erfgoed
<https://immaterieelerfgoed.be/nl>
- CAG – Centrum Agrarische Geschiedenis
<https://cagnet.be/page/home>
- ETWIE
<https://etwie.be/nl>

- CEMPER
<https://cemper.be/>
- PARCUM
<https://www.parcum.be/>
- Histories
<https://histories.be/>
- Bokrijk – Vakmanschap en erfgoed
<https://bokrijk.be/nl/vakmanschapswerking>

Inspirerende voorbeelden

- Kempens Karakter – Immaterieel erfgoed
<https://www.kempenskarakter.be/immaterieel-erfgoed/>
- Volkskunde Limburg – Beleving
<https://volkskunde-limburg.be/beleving/>

BIJLAGEN

1. Zoekwoordenlijst

Memorial day
Dodenherdenking
Jachthoornblazen
Volksspelen
Volkssport
Molenaarsambacht
Streekproduct
Vervaardigen van bogen
Valkerij
Gebarentaal
Kermiscultuur
Manueel klokkenluiden
Beiaard
Carnaval
Klompencultuur
Processies
Frietkotcultuur
Fanfarecultuur
Reuzencultuur
Stoeten
Schutterscultuur
Cultuur van het Belgisch trekpaard
Jaarmarkt
Rederijkerscultuur
Biercultuur
Vinkenzetten
Hanenzetten
Maria verering
Stoeten
Duivensport
Witloof cultuur
Sint-Hubertusviering
Sint-Antoniusviering
Sint-Maarten
Sinterklaas
Driekoningen
Kerststallencultuur
Lichtmis
Verloren maandag
Nieuwjaarszingen
Clownerie

Vrijzinnig humanistische afscheidsplechtigheden
Houtbewerking (ambachtelijk)
Houtdraaien
Honderddagen / chrysostomos vieren
Botanie
De nacht van Sinterklaas (schoen zetten)
Imkeren
Fietsenmaker
Zingen van traditionele nederlandstalige kerstliederen
Speculaas bakken
Glas-in-lood ramen
Kaarten
Jaarmarkten
Veeprijskamp
Wilgen vlechten
Mandenvlechten
Papier scheppen
Paaseieren rapen
Goudsmid
Looien van huiden
Koffie branden
Klompencultuur
Straatmuzikanten/ artiesten
Kuipersambacht
Stoelvlechten
Rederijkerscultuur
Muziekinstrumenten bouwen
Smederij
Kerkorganist
Meubel stofferen
Kaartenleggers
Zingen in een gemengd koor
Breien, haken, handwerken
Dragen van traditionele kledij
Amateurtheater
Pottenbakken
Volksverhalen
Volkscafés
Orgelcultuur
Jeugdbewegingen

2. Overzicht subcategorieën

Subcategorie	Hoofdcategorie
Africhten van dieren	4. Natuur en landbouw
Amateurradio	2. Muziek en podiumkunsten
Ambachtelijk koffiebranden	5. Ambacht, vakmanschap of techniek
Ambachtelijk koffiebranden	7. Eten en drinken
Ambachtelijk smeden	4. Natuur en landbouw
Ambachtelijk smeden	5. Ambacht, vakmanschap of techniek
Bedelzang	3. Rituelen, feesten of gebruiken
Bedevaart	3. Rituelen, feesten of gebruiken
Bijeenkomst	3. Rituelen, feesten of gebruiken
Dans	2. Muziek en podiumkunsten
Denksport	6. Sport en spel
Dialect	1. Praktijken rond vertellen en taalgebruik
Eetcultuur	3. Rituelen, feesten of gebruiken
Eetcultuur	5. Ambacht, vakmanschap of techniek
Eetcultuur	7. Eten en drinken
Feest	1. Praktijken rond vertellen en taalgebruik
Feest	2. Muziek en podiumkunsten
Feest	3. Rituelen, feesten of gebruiken
Fokkerij	4. Natuur en landbouw
Gildegebruiken	2. Muziek en podiumkunsten
Gildegebruiken	3. Rituelen, feesten of gebruiken
Handwerken	5. Ambacht, vakmanschap of techniek
Houtambacht	5. Ambacht, vakmanschap of techniek
Jeugdwerking	6. Sport en spel
Keramiekambacht	5. Ambacht, vakmanschap of techniek
Landbouwtechniek	5. Ambacht, vakmanschap of techniek
Landbouwteelt	4. Natuur en landbouw
Landbouwteelt	5. Ambacht, vakmanschap of techniek
Leerambacht	5. Ambacht, vakmanschap of techniek
Lokale verhalen	1. Praktijken rond vertellen en taalgebruik
Metaalbewerking	5. Ambacht, vakmanschap of techniek
Muziek	2. Muziek en podiumkunsten
Muziek	3. Rituelen, feesten of gebruiken
Muziekinstrumentenbouw	5. Ambacht, vakmanschap of techniek
Processie	1. Praktijken rond vertellen en taalgebruik
Processie	3. Rituelen, feesten of gebruiken
Processie	4. Natuur en landbouw
Processie	7. Eten en drinken
Restauratie ambacht	5. Ambacht, vakmanschap of techniek
Ritueel	3. Rituelen, feesten of gebruiken

Stoet	3. Rituelen, feesten of gebruiken
Streekproduct	4. Natuur en landbouw
Streekproduct	5. Ambacht, vakmanschap of techniek
Streekproduct	7. Eten en drinken
Textielambacht	2. Muziek en podiumkunsten
Textielambacht	5. Ambacht, vakmanschap of techniek
Theater	2. Muziek en podiumkunsten
Traditie	2. Muziek en podiumkunsten
Traditie	3. Rituelen, feesten of gebruiken
Traditie	4. Natuur en landbouw
Tuinbouwpraktijk	4. Natuur en landbouw
Volksspel	6. Sport en spel
Volkssport	3. Rituelen, feesten of gebruiken
Volkssport	6. Sport en spel
Wedstrijd	6. Sport en spel
Wijding	3. Rituelen, feesten of gebruiken

3. Infographic

